

Memorandum

Watermolen Goliath te Uithuizermeeden

Er was reeds een overeenkomst dat Hunsingo, die de molen overnam toen De Eemspolder een jaar of drie geleden ophield te bestaan, de molen overdraagt aan de gemeente Uithuizermeeden. Hoewel deze overeenkomst tot stand is gekomen, werd zij tot nu toe niet beschreven. De overdracht - zo was afgesproken - zou voltooid worden als beide vijzels werkloos zouden worden. Dat feit is nu ingetreden. De molen is volledig werkloos geworden door de bouw van een nieuwemaal. De waterstand is verlaagd, maar de molen heeft ook geen uitwateringskansen meer; hij zou slechts de Eemspolder blank maken.

De mulder J. Visscher is onder deze omstandigheden reeds verhuisd. Hij is nog wel in dienst van het waterschap Hunsingo. Visscher woont nu in het dorp Uithuizermeeden, sinds half mei 1979. De woning bij de molen staat leeg.

Nog onder de oude omstandigheden had Hunsingo een weg naar het muldershuis aangelegd (asfalt). Als Hunsingo de woning van de hand doet, dan wil het tevens af van het beheer en onderhoud van die weg. Overigens is Hunsingo niet gerust over het handhaven van het recht van passeren van de boerijderij van de heer J.R. Kolhorn, nu niet meer gesteld kan worden dat je er langs moet voor de molen en/of woning. De heer Kolhorn heeft al belangstelling voor de woning getoond, maar wil er niet veel voor betalen. Vermoedelijk wil hij zekerheid hebben ~~wie men erachter~~ wat voor mensen er achter zijn land komen. Hunsingo heeft aan Kolhorn gezegd dat hij in overleg wordt betrokken als de molenwoning aan een ander zou worden verkocht. Hunsingo (Clevering) is overigens van mening dat je het moet regelen, dat de woning alleen des zomers wordt bewoond. (Menselijkheid - sneeuwvrij houden van de weg).

Clevering vindt dat de gemeente Hefshuizen meer met zijn neus op het onderhavige object zit dat Hunsingo. Molenstichting Hunsingo trappelt niet om het bezit. Clevering heeft - overleggende met de gemeente - ook onze stichting genoemd.

tief. 28 juni 1979.

*Op 20/8 '79 belde de gemeentesecretaris Hut van Hefshuizen.
Hij had volledig begrip voor onze gedachte
van molen / muldershuis als twee - eenheid.*

2178

Betreft de watermolen Goliath te Uithuizermeeden

(voor bijzonderheden hierover zie bijgaand blad + foto uit het oude Groninger Molenboek en de nieuwe gegevens voor de tweede druk)

Mijnheer Veenkamp,

Voor uw voorgenomen bespreking met de burgemeester van Hefshuizen met de bedoeling de gedachte over te brengen dat de watermolen Goliath maar het beste bij de gemeente kan blijven, kunnen misschien onderstaande gegevens van nut zijn.

Het staat in principe vast dat de gemeente eigenares wordt van de molen, dat is al geregeld tussen waterschap Hunsingo en de gemeente. Deze overeenkomst moet nu zijn (notariële) beslag krijgen. Als tijdstip daarvoor was namelijk overeengekomen het werkloos worden van beide vijzels (één was met windkracht, de andere electrisch) als gevolg van de bouw van een nieuw gemaal.

Zover is het nu: de waterstand is verlaagd; de molen kan ook niet meer van waterstaatkundig nut zijn; hij zou alleen - bij afwezigheid van een afwateringskanaal - de Eemspolder blank kunnen maken. De watermulder J.J. Visscher is onder deze omstandigheden half mei j.l. verhuisd naar het dorp Uithuizermeeden. Hij is nog wel in dienst van het waterschap Hunsingo. De mulderswoning staat leeg. Nog onder de oude omstandigheden had Hunsingo een weg naar het muldershuis aangelegd (asfalt). Als Hunsingo de woning van de hand doet, dan wil het tevens af van het beheer en onderhoud van die weg.

De woning verkeert in een redelijke toestand; er is belangstelling gebleken om die weer te gaan bewonen.

In de Molencommissie werd de opvatting bevestigd dat men watermolen en mulderswoning als een twee-eenheid moet blijven zien. In die woning moet dan iemand wonen, die de molen een goed hart toedraagt (b.v. een vrijwillige molenaar).

Overigens moeten bedenkelijke aantekeningen worden geplaatst bij dat wonen: a) het is nauwelijks menselijk om daar in een barre winter te overwinteren, denk daarbij ook aan het sneeuwvrij houden van de weg; b) de landbouwer, die voor de molen zijn bedrijf heeft (J.R. Kolhorn) wil het liefste greep hebben op zijn verre achterbuur. Het is hem niet onverschillig „wat daar komt te wonen" en daarom wil hij ook de woning wel voor een prik van Hunsingo overnemen, waar Hunsingo nu ook weer niet gauw op hapt; c) een delicaat aspect is de vraag of Kolhorn moet toestaan dat er mensen langs zijn boerderij komen, nu de vroegere noodzaak om bij de molen/gemaal te komen is vervallen.

Al met al is een goed overleg met de heer Kolhorn wel nodig als het gaat om de toekomstige bewoning.

└ vorige

Zoals in de vergadering van de Molencommissie bleek leeft bij de gemeente Hefshuizen de gedachte de molen (met woning!) zo gauw mogelijk door te spelen aan de Molenstichting Hunsingo & Omstreken (die het eerst werd benaderd) of aan de Stichting Groninger Molenvrienden (die nu bij herhaling wordt benaderd).

De opvatting is echter bij die beide stichtingen, en ook bij de Molencommissie, dat de gemeente Hefshuizen deze molen (met woning) maar onder haar zorg moet nemen. De overweging van excentrische ligging speelt voor de gemeente het minst. In dit verband mag worden opgemerkt dat al 38 molens (dat is bijna de helft van alle) in gemeentelijk bezit zijn gekomen.

Wat het jaarlijkse onderhoud van de molen betreft: ondanks de onderhoudssubsidieregeling moet hierin jaarlijks een paar duizend gulden in worden gestoken.

11 sept. '79.

B.J.

drss. Joliath
(Molenei)

Stichting Groninger molenvrienden

GRONINGEN 9700 AE
POSTBUS 213
GIRO N° 3866034

DATUM

nr. 224

8 mei 1980.

AAN:

het College van
Burgemeester en Wethouders
der gemeente Hefshuizen.

Geacht College,

Zoals afgesproken geven wij een schriftelijk overzicht van de inbreng van de zijde van onze stichting om mogelijkerwijs te komen tot een beheer van de molen Golliath, gecombineerd met het gebruik van de mulderswoning, die echter niet in uw bezit zal komen. Bedoelde afspraak werd gemaakt tijdens het overleg in uw gemeentehuis te Uithuizen op 28 april 1980, waaraan deelnamen uw college, secretaris en directeur gemeentewerken, verder de heer R.J. Clevering, voorzitter van de Molenstichting Hunsingo, de heren De Jong en Dijk van deze stichting, en Jongsmas van de Provinciale Groninger Molencommisssie.

Naar onze mening zijn onderstaande punten een basis, waarop wij in het in ons bestuur kunnen beraadslagen omtrent het aanvaarden van het beheer; het laatste uiteraard na uw akkoordbevinding van bedoelde punten.

- De molen wordt in een gave toestand in beheer genomen. Weliswaar heeft hij de mogelijkheid tot het verplaatsen van water helaas verloren, maar in een gave toestand kan de vrijwillige molenaar / bewoner van het muldershuis nog voor de prins draaien. Het gaaf maken van de molen houdt in ieder geval in het maken van een nieuwe lange spruit, ter vervanging van het huidige verrotte.
(Ook zal moeten worden nagegaan in hoeverre en op welke termijn rekening moet worden gehouden met het verrotten van de bestaande fundering, nu de waterstand verlaagd is).
- De gemeente wil waakzaam zijn wat betreft de toegang tot de molen. Het maken van een nieuwe toegang is mogelijk in het kader van de ruilverkaveling.
- Voor het onderhoud van de molen stelt de gemeente jaarlijks f 5000,— beschikbaar. Dit bedrag wordt zo nodig verhoogd, als de prijsindex in

de bouwnijverheid daartoe aanleiding geeft.

- De gemeente verleent op de gebruikelijke wijze haar medewerking aan de toepassing van de in 1961 ingevoerde regeling tot het subsidiëren van het jaarlijkse onderhoud van molens.
- De Stichting neemt de verzorging en de bediening van de molen op zich.
- De gebruikelijke overeenkomst voor vrijwillige molenaars enerzijds en de eigenares anderzijds kan voor de molen Goliath van toepassing worden verklaard.

Gaarne zien we uw reacties naar aanleiding van het bovenstaande tege-
moet.

Tijdens eerderbedoeld onderhoud kwam ook de molen De Jonge Jan te Uit-
huizen aan de orde.

Ten vervolge op onze brief aan u d.d. 20 december 1979, nr. 207, geven
wij u wederom in overweging met de heer J. Smid in overleg te treden.
Naar wij hebben vernomen heeft de heer Smid de medewerking van de Rijks-
dienst voor de Monumentenzorg en de Provinciale Groninger Molencommissie
ondervonden bij het wederopnemen van de toestand van de molen, waaruit
misschien een correctie van de bestaande begroting zal voortvloeien.

Wij mogen misschien ook in herinnering brengen ons voorstel tot u om
de gemeente Hefshuizen lid te laten worden van onze stichting.
Gemakshalve sluiten we de aanmeldingsfolder wederom bij.

Hoogachtend,
namens het bestuur:

P. Jongema

(voorz.)

(secr.)

Verslagje van het bezoek van
 H. Elema, voorzitter van het Waterschap Hunsingo,
 R.J. Clevering, voorzitter van de Molenstichting Hunsingo & Omstreken,
 B. Dijk, opleider van vrijwillige molenaars, en
 B. Jongsma, secretaris van de Provinciale Groninger Molencommissie,
 op maandagmiddag 19 mei 1980
 aan de windwatermolen Goliath in de Eemspolder en bijbehorende mulders-
 woning.

Verhinderd zijn: T. de Jong, die op zijn Korenschoof een schoolklas
 ontvangt, en Harmannus Noot, die vandaag zijn werk na een korte vakantie
 hervat.

De huidige toestand van de molen:

Op die lange spruit na ziet de molen er goed uit. Dat de verzorgende
 hand ontbreekt bleek uit het feit dat het luik bij de vangstok er half
 los bijhangt. Dat is uitkijken bij het trekken aan de vangketting!

De waterstaatkundige toestand is zodanig geworden, dat de molen niets
 meer behoeft te doen. Wel kan hij een circuitje draaien als één der
 vijzels wordt verlengd. Hiervoor komt de stalen vijzel het meest in aan-
 merking, hoewel die iets te veel diameter heeft. Die te verlengen stalen
 vijzel kan vermoedelijk het beste dan in de vijzelbak komen waar nu de
 (nog maar enige jaren oude!) houten vijzel ligt, die op de windkracht
 is aangesloten. Ook de vijzelbak moet dan wat verlengd worden.

De huidige toestand van de molen:

Eigenlijk waren alle aanwezigen hierover wat verbaasd. Je mag namelijk
 gerust spreken van een ruime woning, die er helemaal niet zo slecht bij
 staat. Bernard Dijk weet een muldershuis dat hij er graag voor zou wil-
 len inruilen. Aan het pannendak moet hier en daar een pan gelegd of
 herlegd worden. Binnenin zit alles nog netjes in de verf en behang.
 In de keuken een gasgeijser; W.C. met waterspoeling; douche; electrici-
 teit, ruime schuur en nogal wat vertrekken met tamelijk royale maten.
 Het kwam de aanwezigen voor dat het met het optrekken van vocht wel eens
 best kon meevallen; je ziet het niet aan de muren of behang.
 Helaas zijn op dit moment nogal wat ruiten vernield, waardoor de jeugd
 zich ook een verder entree heeft verschaft. Dit maakt de toestand wel
 dringend.

Bij de woning, dus op het terrein dat bij de woning hoort, bestaat ruim
 voldoende gelegenheid tot het opstellen van een caravan.
 Het pad langs de voet van de dijk, dus het laatste gedeelte om bij de
 woning te komen, zal door de toekomstige eigenaar / gebruiker van het
 huis in stand moeten worden gehouden.

Bestaande mogelijkheden:

De woning wordt aan de landbouwer Kolhorn overgedragen, die - naar ver-
 luidt - het graag wil slopen. De stichting zou dat betreuren omdat a)
 het vrij dol is om een dergelijke woning in puin te maken; b) het hand-
 haven van de twee-eenheid molen/mulderswoning historisch juist is en
 gunstig voor de molen is.

Maar dan moet Harmannus Noot toehappen, want - naar Dijk meedeelt - is
 momenteel niet een andere gediplomeerde vrijwilliger, die hier heen wil,
 bekend. De stichting krijgt dan de woning voor een gulden. Ook Goliath
 kan aldus worden verworven, met een tegemoetkoming voor het jaarlijkse
 onderhoud. Omtrent de voorwaarden zien wij op dit moment uit naar een
 antwoord van B. en W. van Hefshuizen. Ook Hunsingo wil ons wel wat tege-
 moetkomen waar het gaat om het zetten van nieuwe ruiten e.d. (met in-
 schakeling van onze onderhoudsploeg?).

20/5/1980.

B. Jongsma.

MINISTERIE VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK
RIJKSDIENST VOOR DE MONUMENTENZORG

Aan Burgemeester en Wethouders
van Hefshuizen
Postbus 11
9900 AA UITHUIZEN

d.d. 8 sept. 1980.

06/63091/3035

uw brief

nummer

Broederplein 41, tel. 03404-2 81 22
postbus 1001, 3700 BA Zeist

onderwerp

Restauratie molen
Goliath te Uithuizerseeden
gemeente Hefshuizen (gr.)
ID-koden 800304002602.

- 7 OKT. 1980

Naar aanleiding van bovenvermelde door Gedeputeerde Staten van Groningen ingezonden brief deel ik U mede dat ik mij in grote lijnen kan verenigen met het restauratieplan voor de molen Goliath te Uithuizerseeden.

Ik keur goed dat de voorgenomen werkzaamheden onder leiding van molensaker Doornbosch te Adorp worden uitgevoerd mits hierbij nauw contact wordt onderhouden met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg te Zeist.

Met de begroting ten bedrage van f 7.754,- kan ik mij eveneens verenigen. Het subsidiabele begrotingsbedrag bepaal ik derhalve op f 7.754,-. Ik ben bereid U hierin een subsidie te verlenen van 40% tot een maximum van f 3.102,-. Dit bedrag zal nog dit jaar betaalbaar gesteld kunnen worden.

Aan het subsidie verbind ik de bijgaande voorwaarden, welke aanvaarding dient te geschieden bij een verklaring, waarvan ik U hierbij twee exemplaren doe toekomen. Ik verzoek U beide exemplaren ingevuld en ondertekend te sturen aan de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

Indien U de in deze verklaring opgenomen vraag betreffende teruggave van de B.T.W. met "ja" beantwoordt, dan dient U de hierbij gevoegde B.T.W.-verklaring ingevuld en ondertekend tegelijk met de hierna ter sprake komende geldelijke verantwoording in te zenden.

Met in artikel 8 eerste lid, van de Voorwaarden bedoelde bedrag stel ik voor dit geval vast op het hierboven vermelde subsidiebedrag.

43 M/122

Bijlagen

R.D.M.Z.

011976F

CR 133-70485F

Sloch 29/10

Zodra met de uitvoering van de werkzaamheden een begin wordt gemaakt, gelieve U mij daarvan kennis te geven door inzending van bijgaande gele briefkaart. Beëindiging van het werk gelieve U aan mij te melden met gebruikmaking van bijgevoegde groene briefkaart. Het werk dient een aanvang genomen te hebben voor 1 maart 1981 en te zijn beëindigd voor 1 maart 1982.

Een verzoek tot uitbetaling kan eens per kwartaal worden gedaan op basis van het in het voorafgaand kwartaal verwerkte bedrag met gebruikmaking van de hierbij gevoegde kwartaal-opgaven. Deze opgaven gelieve U steeds in duplo ingevuld en ondertekend in te zenden. Raadpleegt U ook de toelichting op de achterzijde van de kwartaal-opgave.

Nadat de werkzaamheden zijn beëindigd dient een geldelijke verantwoording in tweevoud, met de bijbehorende betalingsbewijzen en rekeningen aan mij ter goedkeuring te worden voorgelegd. De daarvoor vereiste formulieren, met aanwijzingen voor de invulling ervan zend ik hierbij.

Bij de geldelijke verantwoording dient een overzicht te worden gevoegd van de verwerkte bedragen overeenkomstig de ingediende begroting. Ik verzoek U deze geldelijke verantwoording binnen drie maanden na beëindiging der werkzaamheden in te dienen.

Afschrift dezes zend ik aan Gedeputeerde Staten van Groningen.

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk
G.C. Wallis de Vries
namens deze
de Hoofddirecteur van de
Rijksdienst voor de Monumentenzorg
voor deze
Het Hoofd Algemene en Financiële Zaken

(C.Taal)